

Штрафи та пеня при уточненні річної декларації під час воєнного стану фізичною особою

Загальні правила виправлення помилок у деклараціях

Податковий кодекс України (ПКУ) встановлює порядок самостійного виправлення помилок. Згідно з п.50.1 ст.50 ПКУ, якщо платник податків виявив заниження податкового зобов'язання у раніше поданій декларації, він зобов'язаний або подати **уточнюючий розрахунок** (декларацію) з доплатою суми недоплати та **самоштрафом 3%** від такої суми до подання уточнення, **або** відобразити недоплату у поточній декларації (наступного періоду) з додаванням **5% штрафу**. Тобто в звичайних умовах за добровільне виправлення помилки передбачено невеликий штраф (3% чи 5%) та, за потреби, нарахування пені за прострочення сплати податку (пеня нараховується після 90 днів прострочення згідно з пп.129.1.3 ст.129 ПКУ).

Важливо, що якщо виправлення здійснюється **до настання граничного строку сплати** податкового зобов'язання (тобто до узгодження зобов'язання), то недоплата не вважається простроченою. В такому разі **штраф за несвоєчасну сплату (5% або 10% згідно з ст.124 ПКУ)** взагалі не застосовується, оскільки податкове зобов'язання сплачено вчасно після коригування. Пеня, відповідно, також не нараховується, якщо податок доплачено не пізніше 90 днів від граничної дати сплати.

Воєнний стан: мораторій та відновлення відповідальності

На початку дії воєнного стану в Україні діяли податкові послаблення, запроваджені ще під час карантину COVID-19. Зокрема, до **27.05.2022** діяв мораторій на застосування податкових штрафів за порушення податкового законодавства. Це означало, що у період з 24.02.2022 (початок воєнного стану) і до 27.05.2022 платники податків були фактично звільнені від штрафних санкцій за несвоєчасне декларування чи сплату податків.

Починаючи з **27 травня 2022 року** (дати набрання чинності Законом №2260-IX), карантинний мораторій було скасовано, і податкова відповідальність відновилася в загальному порядку Відтоді і до серпня 2023 року при поданні уточнюючих декларацій платникам податків необхідно було сплачувати самоштраф (3% чи 5% за ст.50 ПКУ) та пеню за прострочення (якщо доплата здійснювалася пізніше ніж через 90 днів після граничного терміну) на загальних підставах. Водночас для платників, які не могли виконати податкові обов'язки у визначені строки через обставини воєнного стану, діяла відстрочка: вони **звільнялися від відповідальності** за несвоєчасне виконання обов'язків за умови виконання їх протягом місяця після відновлення можливості або після закінчення дії таких обставин.

Звільнення від штрафів і пені під час воєнного стану (з 01.08.2023)

У середині 2023 року законодавство знову пом'якшило підхід до самостійного виправлення помилок на час війни. Законом України №3219-IX від 30.06.2023 розділ XX «Перехідні положення» ПКУ доповнено підпунктом **69.38**, яким **тимчасово, з 1 серпня 2023 року і до припинення чи скасування воєнного стану** встановлено особливий порядок. Якщо платник податків самостійно виправляє

помилки, що призвели до заниження податкових зобов'язань (з дотриманням вимог ст.50 ПКУ), то він **звільняється від нарахування та сплати штрафних санкцій, передбачених п.50.1 ст.50 ПКУ, та пені**. Інакше кажучи, протягом дії воєнного стану не потрібно сплачувати 3% (або 5%) самоштрафу і не нараховується пеня при поданні уточнюючої декларації, в якій збільшується сума податку.

Державна податкова служба у своїх роз'ясненнях підтверджує цю норму. Зокрема, зазначено, що на період воєнного стану діє пільговий режим, який **прямо звільняє платників від штрафів і пені** у разі самостійного виправлення помилок за процедурою ст.50 ПКУ. Таким чином, якщо фізична особа (громадянин, не підприємець) подає уточнюючу річну декларацію з податку на доходи фізичних осіб (ПДФО) та військового збору за період дії воєнного стану і збільшує при цьому суму податкових зобов'язань, **штрафні санкції (3%/5%) та пеня не застосовуються**. Важливо при цьому дотриматися порядку самовиправлення – своєчасно подати уточнюючу декларацію та сплатити суму недоплати.

Залежність штрафів і пені від строків подання та сплати

Як зазначалося, ключовим фактором є дотримання строків сплати узгодженого податкового зобов'язання. Якщо помилку виправлено **до спливу строку сплати податку** (наприклад, уточнююча декларація подана і податок доплачений до дати, коли потрібно було сплатити податок за результатами річної декларації), то ситуація не розглядається як прострочення сплати. У такому разі **ані штраф за несвоєчасну сплату (5%/10% за ст.124 ПКУ), ані пеня не нараховуються**, адже податкове зобов'язання фактично сплачене в установленний термін з урахуванням уточнення.

Якщо ж додаткове податкове зобов'язання виявлене та сплачене **вже після граничної дати сплати**, то формально виникає

прострочення. За нормальних умов на суму недоплати після спливу 90 днів починає нараховуватись пеня (відлік від граничного терміну сплати). Проте в умовах воєнного стану ця пеня не застосовується завдяки згаданому підп.69.38 ПКУ – навіть якщо зі сплати податку була затримка понад 90 днів, пеня та 3% штраф скасовані законом. Звісно, щоб уникнути можливих ускладнень, бажано подати уточнюючу декларацію та сплатити суму недоплати якнайшвидше. Водночас податкове законодавство гарантує, що добровільне уточнення податкових зобов'язань під час дії воєнного стану не потягне фінансових санкцій, якщо платник виконає всі вимоги процедури самовиправлення.

Висновок: Фізична особа, яка під час воєнного стану подає уточнюючу декларацію за результатами річного декларування доходів і військового збору із збільшенням податкових зобов'язань, **не сплачуватиме штраф 3% (або 5%) та пеню.** Ця пільга діє згідно з підп.69.38 розд. XX ПКУ на період воєнного стану. Відповідно, за умови своєчасної доплати податку та дотримання процедури виправлення, жодних санкцій до такого платника не застосують. Якщо ж строк сплати податку вже минув, важливо пам'ятати, що пеня все одно не буде нарахована, якщо уточнення подається в умовах дії воєнного стану, та відсутній штраф за прострочення сплати узгодженого зобов'язання, оскільки зобов'язання було уточнено добровільно. Усі наведені норми базуються на положеннях Податкового кодексу України та офіційних роз'ясненнях ДПС, виданих в особливий період воєнного часу.

□ Маєте схожий випадок або сумніви щодо власних дій?

Команда **“Вікторія”** готова надати оперативну, істотну інформацію – професійно, ґрунтовно, до результату.

Заповніть форму зворотного зв'язку для швидкого зв'язку. Збережіть свої нерви, здоров'я, час та кошти.

Ваше ім'я (обов'язково)

Ваш email (обов'язково)

Ваш номер телефону (обов'язково)

Ваше повідомлення

Наші контакти:

Номери телефонів: +38(050)-404-87-30; +38(098)-793-77-77,
електронна пошта: office@vg.ua

Група Компаній Вікторія

Оподаткування ПДВ імпорту та продажу сонячних панелей (станом на 2025 рік)

Ставки ПДВ при імпорті обладнання для СЕС

Базова ставка. Стандартна ставка податку на додану вартість (ПДВ) в Україні при імпорті товарів становить **20% від митної вартості** товару. Ця загальна ставка застосовується до всіх товарів, якщо не передбачено спеціальних пільг. Таким чином, у звичайних умовах імпорт сонячних панелей, інверторів,

монтажних конструкцій та іншого обладнання для сонячних електростанцій оподатковується ПДВ за ставкою 20%.

Тимчасове звільнення (воєнний стан). Станом на 2024–2025 роки діє тимчасова пільга, за якою ПДВ (та ввізне мито) не справляються при імпорті окремих видів енергетичного обладнання, зокрема сонячних панелей та супутніх товарів. Це означає, що протягом дії цієї пільги ефективна ставка ПДВ при ввезенні таких товарів – 0%. Важливо, що ця пільга має обмежений строк дії: вона запроваджена на період дії воєнного стану і не пізніше **1 січня 2026 року** (якщо воєнний стан триватиме, пільгу припинять 01.01.2026, якщо не буде продовжена додатково).

Надалі докладно розглянемо умови застосування цієї пільги, постійні пільги, необхідні документи та оподаткування подальшого продажу таких товарів.

Пільги та звільнення від ПДВ при імпорті сонячних панелей

Тимчасове звільнення від ПДВ під час воєнного стану (2024–2025)

Законодавче впровадження. 16 липня 2024 року було прийнято закони України №3853-ІХ та №3854-ІХ, що набрали чинності 27 липня 2024 року. Цими законами внесено зміни до Податкового та Митного кодексів, які тимчасово, на період воєнного стану (але не довше 01.01.2026), звільняють від оподаткування ПДВ операції з ввезення на митну територію України низки енергетичних товарів. Зокрема, звільнення поширюється на товари для відновлення та генерації електроенергії, такі як:

- **обладнання для вітрової та сонячної генерації електроенергії** (включаючи сонячні панелі та фотомодулі);
- **електрогенераторне обладнання** (генератори);

- **аккумулятори великої ємності** (літій-іонні батареї, за винятком малопотужних менш 300 Вт).

Перелік конкретних товарів та їхніх кодів УКТ ЗЕД визначений у **розділі XXI** Митного кодексу України. До цього переліку входять, зокрема, **сонячні панелі** (код **8541.43.00.00** – фотогальванічні елементи і модулі), **інвертори** та інше допоміжне обладнання для СЕС (підпадають під коди 8504.40.84.00, 8504.40.88.00 тощо – статичні перетворювачі, крім зварювальних). **Монтажні конструкції** та інші компоненти, які не належать до переліку енергетичного обладнання (наприклад, металеві опори, рами), **не звільняються** і при їх імпорті сплачується ПДВ за звичайною ставкою 20%. Правильна класифікація товарів за кодами УКТ ЗЕД є вирішальною для отримання пільги, оскільки звільнення застосовується лише до товарів із затвердженого списку.

Умови застосування. На відміну від деяких цільових пільг, **воєнна пільга 2024–2025 рр. не встановлює вимоги щодо конкретного використання чи кінцевого споживача** для енергетичного обладнання. Тобто **будь-який імпортер (суб'єкт господарювання)** може ввезти сонячні панелі, інвертори, батареї тощо і скористатися звільненням від ПДВ та мита, за умови належної класифікації товару. Ця пільга поширюється також на переміщення в міжнародних поштових та експрес-відправленнях. **Сплата ПДВ та мита не здійснюється на митниці**, що зменшує вартість та прискорює ввезення обладнання. Додатково уряд скасував вимогу про забезпечення сплати митних платежів при ввезенні цих пільгових товарів – тобто не потрібна банківська гарантія або застава при імпорті енергообладнання, що підпадає під звільнення.

Строк дії пільги. Пільговий режим діє **до кінця воєнного стану, але не пізніше 1 січня 2026 року**. Таким чином, станом на 2025 рік імпортери можуть користуватися звільненням. Питання про можливу пролонгацію цієї пільги після 2025 року обговорюється (зокрема, профільний комітет Ради розглядає пропозиції

продовжити її задля підтримки відновлюваної енергетики), але станом на зараз кінцева дата визначена законом.

Постійна пільга з ПДВ за Податковим кодексом (обладнання для ВДЕ)

Окрім тимчасових воєнних заходів, в Україні діє **постійна норма Податкового кодексу** (введена ще до війни) щодо підтримки відновлюваної енергетики. **Підпункт 197.16 статті 197 ПКУ** передбачає звільнення від ПДВ для операцій з **ввезення на митну територію України обладнання**, призначеного для відновлюваних джерел енергії та енергозбереження. До цієї категорії належать, зокрема:

- **Устаткування, що працює на відновлюваних джерелах енергії** (наприклад, сонячні модулі, вітротурбіни тощо) і матеріали для виробництва енергії з ВДЕ;
- **Енергозберігаюче обладнання і матеріали, засоби вимірювання, контролю та управління витратами паливно-енергетичних ресурсів;**
- **Обладнання та комплектуючі для виробництва альтернативних видів палива або енергії з ВДЕ.**

Важливо: Це звільнення має **цільовий характер та умови застосування**. Податковий кодекс вимагає одночасного виконання двох умов:

1. **Цільове використання** – імпортовані товари мають використовуватися платником податку у власному виробництві (тобто для будівництва/оснащення власної генеруючої станції або виробництва обладнання/енергії, а не для перепродажу).
2. **Відсутність аналогів** – ідентичні товари з аналогічними характеристиками не виробляються в Україні. Перелік товарів, що підпадають під цю пільгу, затверджується

Кабінетом Міністрів. (На сьогодні діє Перелік, затверджений постановою КМУ №444 від 14.05.2008 р., який містить коди УКТ ЗЕД обладнання для відновлюваної енергетики та енергозбереження.)

При дотриманні цих умов імпортер не сплачує ПДВ при ввезенні обладнання. **Якщо ж умови порушуються (цільове призначення не виконане або товар має український аналог),** то платник податку зобов'язаний донарахувати та сплатити суму ПДВ, що мала б бути сплачена при ввезенні, а також пеню (120% облікової ставки НБУ за період від ввезення до сплати). Наприклад, якщо компанія ввезла сонячні панелі без ПДВ для власної СЕС, але згодом вирішила продати їх на сторону, вона мусить нарахувати «імпортний» ПДВ та сплатити до бюджету разом із пенєю. Таким чином, постійна пільга спрямована саме на стимули для **реалізації власних проєктів з ВДЕ,** а не торговельної діяльності.

Співвідношення з воєнною пільгою. У 2024–2025 роках багато операцій з імпорту обладнання для СЕС підпадають під більш широкий воєнний режим звільнення від ПДВ (описаний вище). Цей режим не вимагає цільового власного використання, тож імпортерам-продавцям скористатися ним простіше. **Якщо товар підпадає під воєнну пільгу, немає потреби оформляти звільнення за ст.197.16 ПКУ.** Постійна норма 197.16 буде знову актуальною після завершення дії воєнних пільг (тобто з 2026 року, якщо не буде продовжено звільнення).

Документи для підтвердження права на пільги при імпорті

Щоб скористатися звільненням від ПДВ на митниці, **імпортер має підготувати належний пакет документів** і правильно заповнити митну декларацію. Основні вимоги такі:

- **Стандартні документи для імпорту:** контракт з

постачальником, інвойс (рахунок-фактура), пакувальні листи, транспортні документи (CMR, авіанакладна тощо), митна декларація і інші звичайні папери для розмитнення.

- **Позначення пільги в декларації:** у митній декларації необхідно вказати спеціальний код пільги. **Для звільнення від ПДВ та мита на енергообладнання використовується код "241"** у графі 36 декларації. Цей код сигналізує митниці, що імпорт здійснюється за пільговим режимом згідно з перехідними положеннями законодавства.
- **Технічна документація:** для товарів енергетичного призначення обов'язково слід підтвердити їх технічні характеристики та належність до пільгової категорії. Потрібно надати **технічний паспорт виробу, опис або креслення, каталожні матеріали виробника чи посилання на офіційний сайт з описом.** Ці документи допоможуть митникам правильно класифікувати товар. *Наприклад, щоб довести, що ввезені панелі є саме фотоелектричними модулями без додаткових електронних компонентів (код 8541.43) і підпадають під пільгу, варто надати їх технічний опис. Якщо панель обладнана додатковими пристроями (контролерами, діодами для живлення кінцевого пристрою тощо), митниця може класифікувати її як частину генераторної установки за кодом 8501, що не дає права на звільнення.*
- **Документи про цільове використання (для пільги ст.197.16 ПКУ):** якщо імпорт здійснюється за постійною пільгою для власного виробництва, митники можуть вимагати заяву-зобов'язання про цільове використання товарів. Також на практиці рекомендується мати довідку чи лист від відповідного органу про відсутність аналогічного українського виробництва, хоча формально достатньо того, що товар включений до затвердженого Кабміном переліку.

Дотримання цих вимог та повнота документів є критичною.

Податкові консультанти наголошують, що **правильна класифікація та пакет документів – ключовий фактор отримання пільги**, який дозволить уникнути зайвих витрат і затримок. Якщо все оформлено належним чином, митниця здійснить оформлення без нарахування ПДВ та мита.

ПДВ при подальшому продажу імпортованих товарів на внутрішньому ринку

Загальне правило (20%). Продаж (постачання) сонячних панелей, інверторів та іншого обладнання на митній території України **оподатковується ПДВ за стандартною ставкою 20%**. Це стосується як продукції вітчизняного виробництва, так і імпортованих товарів. Жодних спеціальних звільнень чи знижених ставок ПДВ саме для операцій продажу обладнання для СЕС у Податковому кодексі не передбачено станом на 2025 рік. Податкові органи прямо вказують, що **операції постачання згаданого обладнання оподатковуються ПДВ на загальних підставах (тобто 20%)**, за винятком окремих спеціальних випадків, передбачених законом.

Продаж товарів, ввезених за пільговим імпортом. Важливо розуміти, що тимчасове звільнення від ПДВ стосується лише етапу імпорту. Норми закону не поширюють режим звільнення на операції подальшого постачання таких товарів всередині країни. Тобто імпортер, який ввіз сонячні панелі без ПДВ, при їх реалізації на території України **зобов'язаний нарахувати ПДВ 20%** та сплатити його до бюджету у загальному порядку. Покупці – платники ПДВ матимуть право на податковий кредит з цього податку, як зазвичай. Таким чином, пільговий імпорт скорочує витрати та покращує ліквідність у імпортера на етапі ввезення, але не звільняє кінцеву реалізацію від ПДВ: податок буде сплачено при продажу товару внутрішньому споживачу.

Контроль цільового використання. Якщо обладнання було ввезено за **ст.197.16 ПКУ (для власного використання)**, а згодом

продається на внутрішньому ринку, це, як зазначалося, вважається порушенням умов пільги. В такому разі імпортер має донарахувати імпортний ПДВ та пеню, і додатково на операцію продажу виписати податкову накладну з ПДВ 20%. Інакше кажучи, платник фактично втрачає пільгу та сплачує податок, який економив при імпорті. Податкові органи можуть відстежувати такі випадки, вимагаючи підтвердження цільового використання ввезеного без ПДВ обладнання (для цього імпортери, що отримують пільгу на власне виробництво, повинні зберігати всі первинні документи, акти виконання робіт, проєктну документацію і т.ін., які доводять використання товарів за призначенням).

Висновок щодо продажів: Внутрішній продаж сонячних панелей та комплектуючих здійснюється у звичайному режимі оподаткування. Жодних законодавчих норм, які б встановлювали нульову або пільгову ставку ПДВ для реалізації таких товарів кінцевим споживачам (наприклад, як для певних медикаментів чи книг), немає. Тому бізнес-модель імпортера має враховувати, що кінцева ціна для неплатників ПДВ включатиме 20% податку, а для платників – це податок нейтральний (вони зможуть включити його до кредиту).

Маєте схожий випадок або сумніви щодо власних дій?

Команда **“Вікторія”** готова надати оперативну, істотну інформацію – професійно, ґрунтовно, до результату.

Заповніть форму зворотного зв'язку для швидкого зв'язку. Збережіть свої нерви, здоров'я, час та кошти.

Ваше ім'я (обов'язково)

Ваш email (обов'язково)

Ваш номер телефону (обов'язково)

Ваше повідомлення

Відправити

Наші контакти:

Номери телефонів: +38(050)-404-87-30; +38(098)-793-77-77,
електронна пошта: office@vg.ua

Група Компаній Вікторія